

Ten opzichte van vorig jaar is het aantal inseminaties de afgelopen maanden duidelijk verhoogd. Is er een onmiskenbaar verband met blauwtong en wat doen fokkerijorganisaties om het virus buiten de deur te houden? De discussie over vaccineren – ook voor fokstieren – loopt nog.

Koeien die opbreken, soms nog tot twee drie maanden na inseminatie. Welke boer heeft het de afgelopen maanden niet ervaren? Blauwtong is de meest genoemde verklaring voor de verminderde vruchtbaarheid dit najaar, al is nuancering altijd op zijn plaats. Ook de hoge melkprijzen en speculaties over quotumverruiming hebben hun weerslag op het aantal inseminaties; onder die omstandigheden is het aantrekkelijker een koe langer aan te houden. Toch is blauwtong naar alle waarschijnlijkheid de grootste boosdoener, ondanks dat daarvoor nog geen cijfers beschikbaar zijn. Bertil Muller, woordvoerder van CRV: 'De geluiden uit de praktijk zijn onmiskenbaar. Er zijn de

gië 5229. Niet alleen veehouders zijn gedupeerd, ook fokkerijorganisaties worstel(den) met de ziekte of de gevolgen ervan. In de BBG-stallen in Waver en Ciney is de strategie omtrent blauwtong veranderd sinds de uitbraak ervan in augustus. 'We zijn gestopt met het gebruik van insecticiden omdat het de sperma-productie beperkt. Vorig jaar zagen we al dat de spermaproductie halveerde van twee naar één miljoen doses', vertelt Eric Dernelle, dierenarts in de stierenstallen van BBG. Een mogelijke verklaring was de hogere dosering. Bij KI Samen is Maurice Vaessen verantwoordelijk voor de maatregelen tegen blauwtong. 'Wij doen er alles aan om de knut buiten de stal te houden. De stallen zijn uitgerust met fijnmazig gaas en eens per vier weken worden de stieren behandeld met een pour-onmiddel. Tot nu toe is er onder de fokstieren geen uitbraak geweest van blauwtong. Wel zijn er twee stieren in opfok geïnfecteerd, maar die afdeling staat apart.' Op de afzet van sperma heeft blauwtong volgens zijn collega Gerard Scheepens nog weinig invloed gehad. 'Als de stieren maar vrij zijn van blauwtong, dan is er voor export naar de meeste landen geen belemmering.'

Toon van Hoof: 'Het leek bij wat melkverlies te blijven'

De schade die blauwtong veroorzaakt, raamt LTO op 81 miljoen euro. Toon van Hoof, bestuurder bij de vakgroep rundveehouderij, portefeuille diergezondheid, kreeg op zijn eigen melkveebedrijf te maken met blauwtong. 'Het leek bij wat melkverlies te blijven, ik dacht: als dit het is, dan kom ik nog goed weg. Maar nu zie je ineens veel

opbrekers. Ik heb ze getest op bvd, ibr en para-tbc, maar voor die ziekten waren ze allemaal vrij.' De bestuurder is content met de bereikte consensus in Brussel over gezamenlijke aanpak van blauwtong. LNV heeft vaccin besteld, de discussie over verplicht vaccineren voor rundvee loopt nog.

niets voor koopt. We gaan niet elk kalf opnieuw testen.'

Alta spreekt van 'grote ernst', maar noemt evenmin aantallen. 'Je laat genetica liggen en dat kost vooruitgang', zegt Ali-Jetske Hoogland, manager operations bij Alta's productiestation. Bertil Muller van CRV noemt het jammer dat potentiële toppers moeten blijven staan. 'Te meer omdat we dankzij genetische merkers beter kunnen selecteren. Ik verwacht wel dat de kans op stiertjes die positief testen op blauwtong de komende maanden afneemt als het kouder wordt.'

Ook bij Alta en CRV is de politiek het zo veel mogelijk buiten houden van knutten. In de CRV-fokstierenstal in Beers is

krijgen de stieren eens per vier weken een behandeling met butox.'

Fokstieren vaccineren?

Gerard Scheepens is voorstander van geheel vaccineren, mits dat gebeurt in Europees verband. 'Het is kiezen of delen. Als er niet gevaccineerd wordt, dan komt heel Nederland om in de blauwtong volgend jaar, inclusief de ki's. Daarom ben ik er een voorstander van om ook fokstieren te vaccineren, bij voortdurend gebruik van insecticiden betwijfel ik of de spermakwaliteit op niveau blijft.'

Bertil Muller geeft aan dat het nog niet bekend is hoe men zal omgaan met de vaccinatie van fokstieren. 'Je moet uiter-

Bertil Muller: 'Er zijn de afgelopen maanden duidelijk meer herinseminaties'

Blauwtong t art vruchtbaarheid

afgelopen maanden duidelijk meer herinseminaties en meer opbrekers.' Op welke manier het blauwtongvirus de vruchtbaarheid aantast bij runderen is niet precies bekend. 'Ik vermoed dat het embryo vroegtijdig sterft door de bloedingen en vochtuittrekking die het virus veroorzaakt. Ook koorts kan een effect hebben. Tijdens koorts steekt een koe haar energie in het herstel, waardoor de vrucht kan sterven', vertelt Piet van Rijn van het Centraal Instituut voor Dierziektecontrole (CICD) in Lelystad.

Verlies genetische vooruitgang
Nederland telt officieel intussen 6160 door blauwtong getroffen bedrijven, Bel-

De aanvoer van gecontracteerde stiertjes is volgens Scheepens zorgelijk. 'Ik kan geen inschatting maken van het percentage stiertjes dat blijft staan vanwege blauwtong, maar dat komt bij alle fokkerijorganisaties voor. Wie zegt dat dat niet zo is, is niet van deze wereld.' Hoe ernstig moet dit worden ingeschat? 'Dat zullen we nooit weten, maar ik ga ervan uit dat we de beste stiertjes selecteren, dus ga maar na.' Dieren die het virus na verloop van tijd kwijt zijn (dus negatief testen in de PCR-test) maar nog wel afweerstoffen meedragen (serologisch positief) mogen volgens Scheepens wel weer worden ingezet. 'Maar het zijn telkens weer kosten waar je als organisatie

recentelijk het ventilatiesysteem aangepast; de stal ventileert nu volgens een overdrukprincipe. Jaap Bosch, hoofd productie en staflied dierziekte bij CRV: 'Er wordt nu lucht aangezogen via een buis, ruim een meter boven de stal. Op die plaats is de luchtstroming het grootst en de kans op knutten het kleinst. Via een verlengstuk komt de lucht door kleine openingen in de stal. Op deze manier creëer je een overdruk en luchtcirculatie, waardoor knutten niet binnenkomen en nestelen op de stieren. De inlaatopeningen zijn voorzien van antiknuttengaas en de wanden worden elke zes weken met speciale insecticiden ingesmeerd. Los van deze maatregelen

aard wel goed op een rij zetten wat de gevolgen kunnen zijn voor de export. Het ene land eist dat stieren virusvrij moeten zijn, het andere eist vrijwaring van antistoffen tegen blauwtong.' Jaap Bosch vult hem aan: 'Het is lastig om onderscheid te maken tussen een veldvirus en een vaccin. Bovendien voorkomt een vaccin de infectie waarschijnlijk niet, het brengt de hoeveelheid virus omlaag en verkleint derhalve de kans op uitbreiding alsook de ernst van de ziektesymptomen.'

Tijmen van Zessen

Koeien worden dit najaar moeilijker drachtig